

NOVOMESTSKÝ SPRAVODAJCA

6/2021
Jún 2021

42. ročník | ISSN 1338-8223 | MK SR - EV 3966/10

Mesto oživa, otvorené terasy lákajú

Zdroj: www.health.gov.sk

Počnúc 24. májom sa okres Nové Mesto nad Váhom dostal do ružovej farby aktuálneho covid automatu. Život ako pred pandémiou to, samozrejme, ešte nie je. Ale výrazne sa k tomu približujeme. Čo však v praxi znamená byť v ružovej fáze?

Kapacitné obmedzenia pre prevádzky:

- Ak nie je ustanovené inak, prevádzky majú kapacitné obmedzenie 1 osoba na 15 štvorcových metrov. Do tohto limitu sa nezapočítavajú deti do 10 rokov v sprievode dospelých osoby.
- Ak je predajná plocha určená pre zákazníkov menšia ako 15 m², v prevádzke môže byť najviac 1 zákazník.

Obchodné domy:

- Vo všetkých okresoch sa ruší povinnosť merať teplotu pri vstupe. Nie je potrebný ani negatívny test pri vstupe.
- Trvá zákaz konzumovať jedlá alebo nápoje v interiéri obchodného domu. To sa netýka zariadení verejného stravovania v obchodných domoch, ktoré postupujú podľa podmienok platných pre prevádzky zariadení verejného stravovania.

Zariadenia starostlivosti o ľudské telo:

- Podmienky zostávajú ako doteraz. Umelé kúpaliská: a 2. stupeň varovania (ružová, červená): 10 zákazníkov
- Podmienky pre tréningy športových klubov registrovaných pod športovými zväzmi sú stanovené vo vyhláske osobitne.

Lanovky a vleky:

2. stupeň varovania (ružová, červená): kabínky s kapacitou do 10 osôb – iba členovia jednej domácnosti; s kapacitou nad 10 osôb max. 25 % kapacity alebo členovia jednej domácnosti

Hotelové a ubytovacie služby:

- Maximálna kapacita na jednu izbu je stanovená iba v 1. až 3. stupni varovania (ružová, červená, bordová) – maximálne 2 dospelé osoby alebo členovia jednej domácnosti.
- Prevádzka stravovacích a wellness služieb v hoteloch sa riadi podmienkami pre ostatné stravovacie a wellness služby.

Zariadenia spoločného stravovania:

- Podmienky pre prevádzky verejného stravovania ostávajú rovnaké ako doteraz v okresoch v 1. až 3. stupni varovania (ružová, červená, bordová) – zákaz konzumácie v interiéri, nutnosť dodržiavať hygienické opatrenia.

Foto: Jana Krištofiovicová

Fitness centrá:

- Kapacita je stanovená rozdielne pre jednotlivé stupne COVID automatu. Prevádzkovatelia si môžu vybrať medzi maximálnym fixným počtom zákazníkov a obmedzením na základe metráže: v okresoch v 1. stupni varovania (ružová): 15 zákazníkov alebo 1 zákazník na 25 m²,

Múzeá, galérie, výstavné siene:

v 1. stupni varovania (ružová): max. 10 ľudí

Divadelné, filmové a ďalšie kultúrne prevádzky a podujatia:

- V 3. stupni varovania (bordová) sú naďalej zakázané.
- V ostatných okresoch sa povoľujú interiérové filmové podujatia.
- V oranžových a lepších okresoch sa povoľujú hromadné podujatia aj pre stojace obecnstvo.
- Kapacitné obmedzenia a spôsob sedenia sú stanovené rôzne pre jednotlivé farby okresov: v 1. stupni varovania (ružová): max. 50 % kapacity, ale najviac 500 ľudí v exteriéri a 250 v interiéri • Konzumácia jedál a nápojov bude v ružových a červených okresoch povolená len v exteriéri, v lepších okresoch bude v interiéri povolená len pre max. 4 osoby alebo osoby zo spoločnej domácnosti (oranžové okresy) alebo max 6 osôb alebo osoby zo spoločnej domácnosti (žlté okresy)

Wellness, akvaparky, kúpele:

- Vo všetkých okresoch sa pre vstup do vnútorných služieb prevádzok akvaparkov vyžaduje negatívny test Ag nie starší ako 24 hodín,

Biologicky rozložiteľný odpad...
Čo je BRO
a čo je BRKO?

str. 4

Život zasvätený kultúre...
PhDr. Eva Grznárová

str. 6

Sezóna plná paradoxov

str. 15

Rt-PCR/LAMP nie starší ako 72 hodín, netreba deťom do 10 rokov.

- Wellness, akvaparky a kúpele môžu byť otvorené v 1. stupni varovania a v lepších okresoch (ružová, oranžová, žltá, zelená). Kapacitné obmedzenia:
v 1. stupni varovania (ružová): 1 osoba na 15 m², najviac 10 ľudí
- Kúpele na základe zdravotnej indikácie sú otvorené vo všetkých okresoch.

Taxislužby:

- Obmedzenia platia vo všetkých okresoch okrem zelených.
- Cestujúci môžu byť maximálne dvaja v jednom rade.
- Dezinfekcia po každom zákazníkovi v 1. až 3. stupni varovania (ružová, červená, bordová).

Vzdelávacie kurzy a autoškoly:

- Platí pre ne kapacitné obmedzenie 1 osoba na 15 m²; ak plocha prevádzky určená pre zákazníkov nedosahuje 150 m²; maximálny počet účastníkov prítomných v prevádzke je 10.

Hromadné podujatia:

- stupeň varovania (ružová): povolené do 25 osôb v interiéri alebo do 50 v exteriéri.
- Organizátor je povinný uchovávať telefonický alebo emailový kontakt návštevníkov po dobu dvoch týždňov od ukončenia podujatia, a to na účely epidemiologického vyšetrovania. Po uplynutí dvoch týždňov je organizátor povinný údaje zničiť.

Bohoslužby, obrady krstu a cirkevné a civilné obrady sobáša:

- V 1. až 3. stupni varovania (ružová, červená, bordová) platí obmedzenie 1 osoba na 15 metrov štvorcových (nepočítajú sa deti do 10 rokov v sprievode dospelého);
- pohreby nemajú kapacitné obmedzenia. Svadobné hostiny, kary, večierky a podobné podujatia v prevádzkach spoločného stravovania:
- V 1. stupni varovania (ružová): interiér do 25 osôb, exteriér do 50 osôb
- Pri vstupe je potrebné mať negatívny výsledok RT-PCR/LAMP testu nie starší ako 72 hodín alebo Ag testu nie starší ako 24 hodín.

Športové podujatia:

- Od 15. mája je možná prítomnosť obecnstva na športových podujatiach okresoch 1. stupňa varovania a lepších (zelená, žltá, oranžová, ružová) – športové kluby pod športovými zväzmi a profesionálne súťaže.
- Pre divákov a súťažiacich je povinný negatívny výsledok RT-PCR/LAMP testu nie starší ako 72 hodín alebo Ag testu nie starší ako 24 hodín.
- stupeň varovania (ružová): do 25 % kapacity hľadiska, max. 250 ľudí v interiéri, 500 ľudí v exteriéri
- Organizátor je povinný po dobu 14 dní viesť evidenciu divákov (meno, priezvisko, dátum narodenia, adresa trvalého pobytu a telefonický kontakt), po uplynutí 14 dní je povinný tieto osobné údaje zničiť.
- Sedenie v každom druhom rade.
- Zakázaná konzumácia jedál a nápojov.
- Organizátor musí vyčleniť dostatok personálu na dohľad nad dodržiavaním opatrení.
- Pre športové súťaže a tréningy sú stanovené rôzne podmienky pre jednotlivé stupne COVID automatu.

Podmienky pre návštevy v zdravotníckych zariadeniach od 14. mája:

V okresoch 1. až 4. stupňa varovania (ružová, červená, bordová, čierna) naďalej platí zákaz návštev na všetkých lôžkových oddeleniach zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti, s výnimkami:

- Stále platí výnimka pre kňazov, ktorí podávajú sviatosť pomazania ťažko chorým a umierajúcim.
- Rovnako možno stále navštevovať osoby v paliatívnej starostlivosti, sú ťažko choré alebo umierajúce.
- Navštevovať môžu aj ľudia, ktorí:
 - sú zaočkovaní mRNA vakcínou – viac ako 14 dní po 2. dávke
 - sú zaočkovaní vektorovou vakcínou – viac ako 4 týždne po 1. dávke
 - prekonali COVID-19 pred nie viac ako 180 dňami
 - prekonali COVID-19 a boli zaočkovaní prvou dávkou ľubovoľnej vakcíny do 180 dní od prekonania ochorenia – viac ako 14 dní po prvej dávke
 - majú negatívny test na COVID-19: RT-PCR alebo LAMP test nie starší ako 72 hodín Ag test nie starší ako 24 hodín

Krátke správy z mesta

Zdroj: www.nove-mesto.sk a TSM | Spracovala: Tatiana Brezinská | Foto: archív

Plošné testovanie v našom meste odštartovalo v mesiaci október a november 2020, kedy sa v priebehu dvoch víkendov (štyri dni) otestovalo celkom 24.608 obyvateľov

Ku skriningovému (plošnému testovaniu v meste) sa opätovne priročílo 23. 1. 2021:

- od januára sme testovali celkovo 10 víkendov:

január (23., 24., 30., 31.)

február (6., 7., 13., 14., 20., 21., 27., 28.)

marec (6., 7., 13., 14., 20., 21., 27., 28.)

- 6 sobôt:

apríl (3., 10., 17., 24.)

máj (1., 15.)

- od januára sa na MOM otestovalo celkom 112.825 ľudí

- spolu s plošným testovaním sa otestovalo celkom 137.433 ľudí.

V utorok 4. 5. 2021 si vedenie mesta uctilo pamiatku veľikána slovenského národa M.R. Štefánika položením venca a kytíc. (foto vpravo)

Presne 4. mája 1919 sa lietadlo typu Caproni 450 zrútilo neďaleko Ivanky pri Dunaji z výšky asi 3000 m na zem. Na palube lietadla bol aj generál Štefánik. Veľikán Slovenska tragicky zahynul vo veku 39 rokov, mnohé jeho odkazy žijú dodnes:

„Pravde veriť, pravdu žiť a pravdu brániť“

„Prekážky treba rozbiť, nie sa im poddávať“

Položením vencov k pamätníku kpt. V. P. Ljubovského sme spolu s predstaviteľmi miestnej štátnej správy a zástupcami SZPB vzdali hold padlým vojakom, ktorí počas II. svetovej vojny položili svoje životy za našu slobodu a pripomenuli sme si deň víťazstva nad fašizmom.

Koncom apríla a začiatkom mája boli po meste, najmä jeho centrálnej časti, inštalované samozavlažovacie pyramídy a kvetináče upevnené na stĺpy verejného osvetlenia.

Muškrát ťahavý – Pelargonium peltatum je pôvodom z Južnej Afriky. Dobře znáša letné horúčavy. Pri raste dosahuje 60 – 100 cm previsy.

Vyznačuje sa vysokou odolnosťou voči nepriaznivým poveternostným podmienkam a veľmi bohatým kvitnutím. Kvitne od konca mája do prvého mrazu.

Kvetinová krásu môžete vidieť na Námestí slobody, pred Mestským kultúrnym strediskom a na Malinovského ulici.

Štrnásťe riadne zasadanie MsZ

František Mašlonka, viceprimátor

sa uskutočnilo 11. mája 2021 prezenčnou formou v zasadacej miestnosti na Palkovičovej ulici. Prebiehalo podľa schváleného programu rokovania. Otvorením, schválením programu rokovania, určením overteľov, podaním mandátovej správy a voľbou návrhovej komisie, pokračovalo rokovanie MsZ ďalšími bodmi rokovania.

Mestské zastupiteľstvo schválilo uznesením číslo:

320/2021-MsZ predĺženie podnájmu v nebytových priestoroch (NP) ako prípad hodný osobitného zreteľa podnájmomcovi:

- DNAM, s.r.o., Družstevná 1253/29, Trenčín, IČO: 46 966 081, (NP) na ulici Fraňa Kráľa

321/2021-MsZ Dodatok č. 3 Všeobecne záväzného nariadenia mesta č. 6/2010-VZN o určení školských obvodov základných škôl a o určení miesta a času zápisu do základnej školy.

322/2021-MsZ Dodatok č. 8 všeobecne záväzného nariadenia mesta č. 8/2018 o určení výšky finančných prostriedkov určených na mzdy a pre-

vádzku na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia a podrobností financovania týchto škôl a školských zariadení a o určení výšky mesačných príspevkov žiakov a zákonných zástupcov detí a žiakov na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach.

323/2021-MsZ 1. zmenu Programového rozpočtu mesta na rok 2021.

325/2021-MsZ Všeobecne záväzného nariadenia č. 2/2021 o určení pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území mesta Nové Mesto nad Váhom.

MsZ uznesením č. 324/2021-MsZ vyhovel protestu prokurátora proti VZN č.1/2018

MsZ zobralo na vedomie:

- informáciu o plnení uznesení MsZ a správu zo 14. schôdzky MsR

Biologicky rozložiteľný odpad – Biologicky rozložiteľný kuchynský odpad

Jana Krištofičová

Čo je BRO a čo je BRKO.

Biologicky rozložiteľný odpad „BRO“, alebo ZELEŇÝ ODPAD

je ten „klasický“ zelený odpad, do ktorého patria napr. kvety, tráva, listie, drevný odpad zo strihania a orezovania krovín a stromov, vypletá burina, pozberové zvyšky z pestovania, zhnité ovocie a zelenina, piliny, drevná štiepka a hobliny.

Biologicky rozložiteľný KUCHYNSKÝ odpad – „BRKO“

je ten „klasický“ kuchynský odpad, ako sú šupy z čistenia zeleniny a ovocia, kávové a čajové zvyšky, vaječné škrupiny, starý chlieb, zvyšky jedla, škrupinka z orecha, potraviny po záručnej dobe alebo inak znehodnotené, nespracované zostatky surovín, neskonsumované zvyšky pokrmov a potravín rastlinného ale i živočíšneho pôvodu.

Aký je rozdiel v spracovaní BRO a BRKO?

Zelený odpad „BRO“ ako sú konáre či drevné orezy, sa v kompostárni najskôr podrvia, zmiešajú sa v určenom pomere a uložia na voľnú plochu vo forme hroblí. Následne sa tento odpad prekopávaním prevzdušňuje a zreje na kompost.

Kuchynský odpad „BRKO“ musí prejsť zložitejším procesom. Kuchynské odpady treba hygienizovať. Európska legislatíva nariaďuje aby sa kuchynské odpady najskôr podrvali na 12 mm frakciu a „zhygienizovali“ pri teplote 70 stupňov Celzia po dobu jednej hodiny. Cieľom tohto procesu je zlikvidovať v odpade patogény a predchádzať šíreniu chorôb.

Až takto upravený kuchynský odpad môžeme zmiešať v pomere so zeleným bioodpadom a skompostovať.

Aktuálne sa každé mesto aj to naše, pripravuje na a povinný zber kuchynských odpadov k 1. 7. 2021. (Zákonná povinnosť je síce od 1. 1. 2021, ale samospráva dostala odklad pol roka.)

Hlavným cieľom celého procesu triedenia, zberu a zhodnotenia bioodpadu je jeho vrátenie. V akej forme? Vo forme kompostu – po jeho hygienizácii.

Triedenie bioodpadu má zmysel.

Keďže biologicky rozložiteľné odpady – tvoria najväčší hmotnostný podiel z komunálnych odpadov (podľa sezóny/ročného obdobia 30-70 %), zabezpečenie ich triedeného zberu a kompostovania sú veľmi dôležité. A to najmä z environmentálneho dôvodu zníženia množstva ukladaných odpadov na skládke. Tým sa zároveň znižuje tvorba významného skle-

níkového plynu – metánu. Metán je jedným z hlavných atmosférických stopových plynov zodpovedných za problém skleníkového efektu. Ak je biologicky rozložiteľný komunálny odpad ukladaný na skládku odpadu, vzniká pri jeho rozklade toxický výluh a zápach, ktorý spôsobuje tzv. skládkový plyn. Jeho najväčšou zložkou je práve spomínaný metán (CH₄).

Veľkým problémom je vyhadzovanie BRO do prírody, kde spôsobujeme vznik nelegálnych skládok. Tieto skládky menia prirodzené biotopy, lákajú rôzne živočích – myši, potkany, hmyz. A! Lákajú okoloidúcich k ďalšiemu ukladaniu odpadu. Estetický charakter krajiny trpí.

Biologický odpad

Každý z nás je pôvodcom odpadu. Teda aj toho biologicky rozložiteľného odpadu. Našou povinnosťou je nakladať s týmto odpadom (podobne ako aj s ostatnými komunálnymi odpadmi) v súlade so Všeobecne záväzným nariadením mesta o komunálnych odpadoch a drobných stavebných odpadoch vznikajúcich na území mesta.

ZAČNEM OD SEBA. Čo môžem urobiť?

Začnem kompostovať biologické odpady, ktoré vznikajú vo vašej domácnosti a záhrade.

Nebudem spaľovať odpady v záhrade.

Nebudem vyhadzovať odpady na nelegálne – čierne skládky.

Biologické odpady, ktoré nedokážem doma spracovať vhodím do hnedej nádoby alebo prinesiem na Zberový dvor.

Ak budem svedkom nezákonného nakladania s biologickým odpadom (napr. jeho vyhadzovanie na nelegálne skládky, spaľovanie bioodpadu alebo vyhadzovanie „zeleného“ odpadu do nádob na zmesový odpad...) upozorním na to priamo aktéra, zavolám na mestskú alebo štátnu políciu.

Informácie

Technické služby mesta Nové Mesto nad Váhom zabezpečujú 2x ročne zber biologicky rozložiteľného odpadu z mesta - väčších konárov a drevnej hmoty z orezávok spravidla v jarnom a jesennom termíne.

Počas celého roka je možné odovzdať biologicky rozložiteľný odpad na Zberovom dvore.

Zberový dvor: Banská 1, Nové Mesto nad Váhom

Telefónny kontakt: 0904 866 710 (počas pracovnej doby)

Pondelok – sobota: 7:00 – 17:30, prestávka na obed 11:30 – 12:00 hod.

Okrem BRO je tu možné odovzdať BEZPLATNE:

plasty, kovy, sklo, papier, textil, šatstvo, jedlé oleje a tuky, nebezpečný odpad (rozpúšťadlá, kyseliny a zásady, fotochemické látky, batérie a akumulátory, žiarivky, motorové oleje, elektrické a elektronické zariadenia, chladničky).

Kosenie v našom meste

Zuzana Kraváriková

- Kosba predstavuje základnú starostlivosť o mestské plochy zelene.
- Rozloha kosiacej plochy v Novom Meste nad Váhom je cca 82 ha.
- Pokosenie plochy mesta trvá zhruba 4-5 týždňov.
Frekvencia kosby 4 -5 x ročne.
- Na kosenie veľkých plôch sa využíva tri samochodné kosačky značky Etesia so záberom 1,17 m.
- Vykosenie nedostupných plôch vykonávajú štyria pracovníci s krovínorezmi.
- Malé predzáhradky pri bytových domoch kosí záhradná kosačka Etesia so záberom 0,8 m.
- Na problematické plochy sa používa traktorový mulčovač.

Zo zdravotných, praktických alebo estetických dôvodov je v intraviláne mesta (na sídlisku, v meste) potrebné praaavidelné (4-5x do roka), dôsledné a primerané kosenie. Na periférii mesta sa môžu vyčleniť plochy, kde sa zachová prirodzené prostredie. Pokiaľ ide o biodiverzitu a zelené plochy Nové Mesto nad Váhom je na celkom dobrej úrovni. Pochopiteľne zachovanie rozmanitosti nášho ekosystému, ako aj ďalšie výhody v súvislosti s funkčnou zeleňou, ktorá udržiava vlahu a absorbuje teplo sú veľmi dôležité.

VÝHODY KOSENIA:

- Pravidelné kosenie zabezpečuje, že trávnik dosiahne optimálnu hustotu odnožovania a bude viac odolný voči burinám a chorobám.
- Zníženie výskytu kliešťov a škodcov v nepokosenej trávě
- Zníženie tvorby odpadkov v pokosenej ploche
- Zníženie výskytu alergických reakcií
- Estetická funkcia, pekný vzhľad
- Obmedzenie výskytu burín a invázijských rastlín
- Nižší výskyt požiarov

NEVÝHODY KOSENIA:

- Vysoký výpar vody z plôch mesta
- Meniace sa klimatické podmienky prostredia
- Vysoká prašnosť prostredia
- Nízka vodná bilancia nových výsadbí drevín
- Zvyšovanie teploty, vlhkosť a teplotný kontrast
- Zvyšovanie potreby zavlažovania plôch a výsadbí
- Úbytok biodiverzity rastlinných a živočíšnych druhov (včiel, motýľov, ježkov)

Morálka dobrého kosenia pre obyvateľov NMnV.

- Nehádzať odpadky do trávy
- Potrebu psíka odstrániť z trávy – neustály problém pri kosení plôch
- Neparkovať v zelenej ploche trávnik
- Nedávať kamene, stavebný odpad, objemný do plôch zelene

Distribúcia košov do všetkých domácností na kuchynský odpad

TSM

Technické služby mesta Nové Mesto nad Váhom v zmysle VZN č.1/2021 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území Mesta Nové Mesto nad Váhom, oznamujú Novomešťanom, že počas mesiacov máj a jún budú rozvážať do jednotlivých domácností v popoludňajších hodinách štartovacie košíky na pripravovaný zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu /ďalej len ako BRKO/ spolu s inštrukčným letákom a dvomi rolkami kompostovateľných vreciek.

Pre bytové domy rozvoz košíkov bude zabezpečovaný prostredníctvom jednotlivých zástupcov vlastníkov bytov /domových dôverníkov.

Všetky dôležité informácie ohľadom zberu BRKO sú uvedené v inštrukčnom letáku. Ten je k dispozícii vo formáte pdf na našej webovej stránke tsm.nove-mesto.sk.

Štartovací balíček obsahuje:

- 1 x koš
- 2 x 25 ks biologicky rozložiteľné vrecká
- 1 x informačný leták

V prípade, že nie je z akéhokoľvek dôvodu možné doručiť štartovací balíček do domácnosti, tento si môžete vyzdvihnúť osobne na vrátnici Zberového dvora na Banskej ulici počas pracovnej doby.

Pondelok – sobota: 7:00 – 17:30 hod. (prestávka 11:30 – 12:00 hod.)

Život zasvätený kultúre

Ján Hubinský | FOTO: archív Eva Grznárová

V ostatnom vydaní Dialógov s umením z dielne MsKS, ktorých témou bol náš časopis a ktoré som mal česť moderovať, poskytla niekoľko vyjadrení aj jeho bývalá šéfredaktorka **PhDr. Eva Grznárová**. Jej vedomosti, životné i odborné skúsenosti sú také rozsiahle, že by sa nezmestili ani do niekoľkých relácií. Bola by však škoda ochudobniť Novomešťanov o ne, preto som ju požiadal o doplnujúci rozhovor.

Pani Grznárová, nie tak dávno ste ako šéfredaktorka Novomešťanského spravodajcu kládli ľuďom otázky. Dnes mi dovoľte obrátené garde. Je všeobecne známe, že v ostatných rokoch k vašej novinárskej práci pribudol aj post riaditeľky mestského kultúrneho strediska. Môžete nám, prosím, svoju cestu ku kultúre priblížiť?

O mojom vzťahu ku kultúre čo-to napovedá skutočnosť, že niekdajší dom osvety bol mojim jediným zamestnávateľom. Nastúpila som doň v novembri 1984 a do dôchodku som odišla podvoch rokoch nadsľuhovania v roku 2019. Prvý kontakt s kultúrou som nadviazala ako prváčka základnej školy, keď ma obsadili do roly japonského dievčatka Mitojo v hre Keď miznú biele krvinky. Dodnes si z nej pamätám krátku repliku, ktorú som hovorila môjmu divadelnému bratovi: „Kenži, ja mám takú radosť, keď hovorím Kenži, Kenži...“ Hral ho deviatik, dnes už nebohý lekár a riaditeľ Slovenského červeného kríža MUDr. Miroslav Chovanec. O mnoho rokov neskôr, už ako redaktorka Novomešťanského spravodajcu, som s ním robila rozhovor pri príležitosti otvorenia plazmaferetického centra v našom meste.

Vzťah ku kultúre vás teda sprevádzal odmlada a zrejme ovplyvnil aj vaše rozhodovanie pri výbere povolania...?

Áno, vyštudovala som žurnalistiku na Filozofickej fakulte UK. Krátko po jej absolvovaní sa mi naskytila príležitosť nastúpiť ako redaktorka Novomešťanského spravodajcu, ktorý v tom čase už existoval. Začal vychádzať z potreby vtedajšieho MsNV informovať občanov o dianí v meste. Prvé číslo vyšlo skromne na pár stranách v roku 1980 pri príležitosti 36. výročia SNP. Nemal v pravom zmysle slova ani redaktora - jeho vydávanie mala pod palcom tajomníčka MsNV pani Kučirková a obsahovú náplň penzionovaná učiteľka Valéria Vasilová. Príspevky dodávali vedúci mestských a spoločenských organizácií a podnikov, ale i knižnice a múzea, ktorí tvorili aj redakčnú radu.

Pre začiatočníčku to asi musela byť tvrdá škola - dokázať zastať všetky práce, veď v mestskom type časopisu neexistuje špecializácia a redaktor je doslova dievčaťom pre všetko...

Veru, bola to tvrdá, a preto dobrá škola, a dodnes neveriacky krútim hlavou, ako som zvládala sama nahrávať rozhovory a tvoriť z nich články, spracúvať príspevky od dopisovateľov, s pomocou typografického pravítka rátať ich rozsah podľa dĺžky normovaných rukopisov, písaných ešte na písacom stroji, stanovovať veľkosť fotografií či kresieb, časopis zalamovať... Z fotiek a kresieb sa museli dávať do Polygrafických závodov v Bratislave robiť takzvané štočky - kovové dosky, do ktorých sa obrázky negatívne leptali a pomocou tlačiarenskej farby prenášali na strany časopisu.

Novú kapitolu začal Novomešťanský spravodajca písať po zamatovej revolúcii. Zmenil sa jeho názov z nespisovného spravodaja na spisovného spravodajcu...

S úsmevom si spomínam, ako kedysi môj návrh na spisovnú úpravu názvu vtedajšia redakčná rada neodsúhlasila - znel jej krajšie, čo na tom, že bol nespisovný! Okrem názvu dostal časopis aj novú obálku, vychádzajúcu z historických daností, podľa návrhu vtedajšieho riaditeľa stánku kultúry akademického maliara Jána Mikušku. No predovšetkým sa vyznačoval novým obsahom odzrkadľujúcim politickospoločenské zmeny v krajine. Zlepšila sa i kvalita tlače využitím moderných tlačiarenských technológií. Žurnalisticky, sčasti aj na platenú inzerciu, sa začali využívať štyri strany obálky, pravidlom sa stalo uverejňovanie obľúbenej ftohádanky, na propagáciu programov MsKS bola vyčlenená štvorstranová programová príloha.

Spolutorcami sa vo vyššej miere stali aj prispievatelia z radov občanov mesta, bez nich by žiadne, zvlášť lokálne periodikum nemohlo existovať. Spomeniem Annu Černochovej, Margitu Chajmovú, Evku Berkovú, Martu Vitekovú, Jána Durdíka, Ivana Machalu, Moniku Šupatíkovú, Michaelu Kobidovú, ale boli aj mnohí ďalší. Pribudlo

Eva Grznárová v spoločnosti hudobníka Jánka Lehotského

i duchovné slovo cirkvi. Novomešťanov upúťali aj články z histórie mesta a regiónu z pera vedúcich pracovníkov múzea Jozefa Ondrejku, neskôr Jozefa Karlíka. Posledne menovaný spolu s literátom Milanom Hurtíkom dodnes prinášajú interesantné články z histórie a života mesta a ľudí, významných mestských udalostí a persón, ale i svojráznych postavičiek dotvárajúcich kolorit mesta. V celoslovenských médiách by ste ich márne hľadali.

Profesia novinárky vám umožnila stretnúť sa a robiť rozhovory so zaujímavými osobnosťami nielen z Nového Mesta, ale z celého Slovenska i zo zahraničia...?

Máte pravdu. V tom je čaro novinárčiny. Spoznávať ľudí, ich príbehy a prinášať ich na stránky tlače. Spolupracovala som aj s inými médiami - niekdajším Západoslovenským vysielaním Slovenského rozhlasu, Tlačovou agentúrou Slovenskej republiky, Trenčianskymi novinami, Kopaničiar expresom - s cieľom propagovať naše mesto. Ale prioritou a mojim chlebičkom mi bol Novomešťanský spravodajca. V pamäti mi utkveli mnohé stretnutia. Jedným z nich bol rozhovor s neskoršou Osobnosťou mesta, odborníkom európskeho formátu z oblasti urológie, pôvodom Novomešťanom, dnes už zosnulým profesorom Michalom Horňákom. Tento hrdý lokálpatriot ma zaujal svojimi vzácnymi spomienkami na staré Nové Mesto a láskou k nemu, ale predovšetkým svojou skromnosťou. Utvrdil ma v tom, že čím väčšia osobnosť, tým viac pokory v sebe nesie. Podobné skúsenosti som mala aj s poprednými slovenskými herečkami, držiteľkami Kvetov Tália pri príležitosti konania jednotlivých ročníkov Festivalu Aničky Jurkovičovej. Žiadna z dám slovenského herectva, ocenených za môjho pôsobenia v MsKS, nemala hviezdne maniere, všetky mi ochotne poskytli rozhovory. Prijemné spomienky mám na milú, detsky úprimnú Katarínu Kolníkovú, ktorá dostala Kvet Tália v roku 2002 ako prvá, ale aj na ďalšie herečky - Vilmu Jamnickú, Vieru Strniskovú, Marínu Kráľovičovú, Evu Krížikovú, Zdenu Gruberovú, Emíliu Vášáryovú či nedávno zosnulú Milku Došekovú s jej nádherným recitálom.

Novinársky chlebiček mi dal možnosť spoznať aj ďalšiu obdivuhodnú ženu, tentoraz z tých „obyčajných“, mimo svetla reflektorov - manželku odbojára pani Mariannu Kamenskú, neskôr Významnú osobnosť Podjavoriny, či popredného pediatra Pavla Kamenského v ich novej vlasti. Obaja pochádzali z nášho mesta, no život ich zavial do ďalekého Švédska. Pôvodne z jej žiadosti o kontakt na oblastnú organizáciu protifašistických bojovníkov v Novom Meste nad Váhom sa zrodila naša bohatá komunikácia a niekoľko obsahovo zaujímavých a cenných článkov. Vďaka Novomešťanskému spravodajcovi sa občania dozvedeli aj o stretnutí, na ktorom sa v ďalekej cudzine zišlo najviac Novomešťanov na meter štvorcový, a to keď manželov Kamenských slávnostne prijal veľvyslanec SR vo Švédsku pán Peter Kmec, dnes poslanec Národnej rady SR, spolu s manželkou Monikou, pochádzajúcou z nášho mesta. Zo štyroch ľudí traja Novomešťania, a Novomešťanský spravodajca bol pri tom. Úžasné! Jeho výtlačky sa reálne dostávali do vzdialenej severskej krajiny. Manželia Kamenski považovali Novomešťanského spravodajcu za dôležité a

zároveň príjemné spojivo so svojim rodiskom, za zdroj unikátnych informácií o meste, ktoré dostávalo novú, modernú podobu, takú odlišnú od starého Nového Mesta, ktoré poznali.

Výsledkom priam detektívneho pátrania redakcie bol životný príbeh mladej talentovanej umelkyne Marty Hornišovej z nášho mesta, ktorej veľký talent i život ukončila ťažká choroba...

Na ilustráciu to, myslím, bohato stačí. Napokon, záujemcovia o Novomestského spravodajcu, predovšetkým o jeho staršie vydania, ich nájdú na viacerých weboch. Snažili sme sa v rámci možností kráčať s dobou a digitalizácia priniesla svoje ovocie. V elektronickej podobe, z pochopiteľných dôvodov prioritného predaja jeho printovej verzie, sa dostával časopis s mesačným odstupom na viaceré weby. Túto vtedy vymoženosť, dnes samozrejmosť, uvítali najmä Novomešťania žijúci mimo nášho mesta. Mestský časopis v elektronickej podobe na webe formátu A5, v tlačenej podobe vhodný do vrecka, ustálený na 24 stranách, v letnom dvojčísle na ich dvojnásobku, sa stal zdrojom informácií o dianí v meste.

Pani Grznárová, otázka na záver: Po odchode na zaslúžený odpočinok sledujete život v meste a zaujímate sa naďalej o Novomestského spravodajcu?

Samozrejme, nežijem vo vákuu a interesuje ma, čo sa v našom meste deje, najmä v jeho samospráve, a, pravdaže, osobitne v kultúre a časopise, ktorému som venovala 35 rokov svojho pracovného života. Teší ma, že stále vychádza a momentálne žije v plnom zdraví 42. rok svojho života. Zmena je život, hovorí sa, a ten mojím odchodom na dôchodok a príchodom nových ľudí priniesol nový formát časopisu, novú grafiku a farebnú tlač. Jeho cieľ však zostáva rovnaký a nemenný: poskytovať občanom nášho mesta a okolia dôležité a zaujímavé informácie zo života a diania v Novom Meste nad Váhom, o jeho občanoch; prinášať príspevky, ktoré sú viac-menej výsadou lokálnych periodík a inde ich takmer nenájdete. A v tom je prednosť, zaujímavosť i výnimočnosť aj Novomestského spravodajcu. V tejto súvislosti želim redakčnej rade, redakcii a pani redaktorky veľa chuti do krásnej, no náročnej práce, mnoho tvorivých nápadov, ktoré sa, verím, budú môcť kvôli kovidu z doteraz oklieštenej podoby čoskoro naplniť a realizovať po očakávanom skončení pandémie.

Pani Grznárová, ďakujem vám za cenné a obsiahle informácie. Želám vám na zaslúžilom odpočinku veľa radosti v kruhu rodiny a veľa krásneho relaxu v prostredí vašej záhrady, ktorú máte tak rada.

Pavol Weil - životný príbeh

Spracovala: Eva Berková | Foto: archív Pavla Weila

2. svetová vojna otriasla svetom nielen počtom obetí na bojiskách, ale aj civilného obyvateľstva. Priniesla so sebou príbehy ľudského utrpenia, tragédií a hrôz, ktoré by nemali zostať zapísané iba v pamäti tých, ktorí ich prežili, ale mali by sa stať aj súčasťou historickej pamäti ľudstva, aby sa nič podobné už nezopakovalo. Preto na stránkach nášho časopisu prinášame autentické príbehy ľudí, ktorých sa vojna dotkla tým najkrutejším spôsobom: boli jej vystavení ako deti a vojna ich okradla o šťastné detstvo, bezpečie a istotu v kruhu milujúcich rodín. Taký je aj príbeh Pavla Weila. O tragédii, ktorá počas holokaustu postihla jeho rodinu, sa dozvedel iba z rozprávania svedkov tých čias a dokumentov získaných zo slovenských a nemeckých archívov. Osobne si na nič nepamätá, pretože v čase úmrtia rodičov mal iba 20 mesiacov.

Narodil som sa 8. mája 1943 v židovskej nemocnici v tábore v Seredi rodičom Oskarovi Weilovi a Alici, rod. Diamantovej. Otec pochádzal z obce Drženice, okr. Levice (nar. 26. 3. 1909) a matka sa narodila 8. 2. 1908 v Trenčianskej Tepłej. Otec býval za slobodna v Kočovciach a pracoval ako správca veľkostatku O. Horvátha v Častkovciach. Po sobášii (1. 6. 1939 v Beckove) sa rodičia presťahovali do Kočovcov a bývali tam do októbra 1944. V súpise Židov na Slovensku z roku 1942 v záznamoch Ústavu pamäti národa sú v kolónke „obec Častkovce, počet osôb“ uvedené 2 osoby a to sú moji rodičia. Nevieťm to určite, ale domnievam sa, že v čase môjho narodenia neboli moji rodičia v Seredi deportovaní. Mama ako Židovka musela ísť do Serede len porodiť. Pani Viera Mayerová, manželka gynecológa Pavla Mayera, ktorý ma v Seredi priviedol na svet (s Mayerovcami som sa stretol vo Švajčiarsku, kde žili od emigrácie v r. 1968), mi rozprávala, že počas pobytu mojej mamy v nemocnici ju navštevovala jedna dobre oblečená pani, ktorá prišla „kontrolovať“, či mám niečo nechýba. Personálu v nemocnici kládla na srdce, aby sa o pani Weilovú dobre starali. Bola to pani Horváthová, manželka veľkostatkára Horvátha z Častkoviec. Tento pán Horváth asi vybavil pre môjho otca aj výnimku z deportácie. Z vojnového archívu v Bad Arolsen (Nemecko)

som získal dokument „Výkaz prepustených zo židovského strediska v Žiline“, podľa ktorého otec 8. 4. 1942 (pod číslom 57) prepustili z pripravovaného transportu do koncentračného tábora Lublin. Otec sa tak mohol vrátiť domov do Častkoviec. Po potlačení SNP však už neplatili žiadne výnimky, a tak museli rodičia Častkovce opustiť a spolu s inými Židmi sa skrývali v Bánovských horách pri obci Lutov (okr. Bánovce nad Bebravou). V lese Dubrava si postavili bunker, kam im obyvatelia z Lutova, hlavne rodina Masných, nosili jedlo a iné potrebné veci. 14. februára 1945 bol ich úkryt objavený a všetci boli na mieste zavraždení. Akciu vykonalo SS-Einsatzkomando 13 nasadené z Trenčína. Podrobnosti sú mi známe z exhumáčnych protokolov, v ktorých sú zaznamenané výpovede niektorých občanov z Lutova, hlavne Michala Masného, roľníka z Lutova.

Pani Viera Mayerová, ktorej rodičia boli tiež v tom bunkri, mi rozprávala, ako sa to stalo. Jedného dňa prišli do bunkra dedinčania z Lutova a upozornili ich, že úkryt už nie je bezpečný a treba sa schovať inde. Niekoľko osôb, medzi nimi aj moji rodičia, sa zložili a nechali si postaviť nový bunker. Iróniou osudu Nemci objavili práve toto nové miesto úkrytu, v ktorom nikto neprežil. A tí, čo zostali v starom bunkri, sa zachránili, s nimi aj rodičia pani Mayerovej. Nevie sa presne, kto ten bunker prezradil. Hovorí sa, že buď Nemci hľadali partizánov a ten bunker objavili náhodou, alebo že niekto z dediny povedal Nemcom, že tu v Lutove a okolí nie sú žiadni partizáni, ale v lese sa ukrývajú Židia.

Ja som mal vtedy 1.5 roka, rodičia ma z pochopiteľných príčin nechceli zobrať v zime do hôr, a tak ma nechali u jedného sedliaka v obci Lúka. Mama sa pred tým dohodla so svojím bratom, ktorý sa skrýval na myjavských kopaniach u rodiny Drahošovej, kde ma nechávajú. Sľúbili si, že ten kto sa zachráni, si ma po vojne zoberie k sebe.

U toho sedliaka v Lúke som prežil do oslobodenia. Žiaľ, o podrobnostiach môjho úkrytu v Lúke ani o rodine mojich záchrancov neviem nič. Ale museli to byť ľudia, ku ktorým mali naši dôveru a dobre sa poznali. Myslím si, že niekto z nich pracoval s otcom na veľkostatku v Čast-

Pavol Weil na fotografii so starým otcom v roku 1947

kovciach. (Moje meno sa nachádza v zozname zachránených slovenských Židov „Register of all persons saved from antijewish persecution in Slovakia in Archíve v Bad Arolsen).

Už roky pátram, aby som sa dozvedel mená

svojich záchrancov, ako aj podrobnosti o mojom pobyte u týchto ľudí. Som si vedomý, akému nebezpečenstvu vystavovali svoje životy, aby zachránili ten môj. Za mladi som prepásol príležitosť dozvedieť sa viac o osude svojej rodiny, ale nie je to len moja vina. Na vysvetlenie podotýkam, že v rodinách preživších sa o týchto strašných časoch nehovorilo, to je známy psychologický fenomén. Poznám rodinu, kde si matka nechala vytetované číslo z koncentráku na ruke chirurgicky odstrániť, aby nemusela svojim deťom vysvetľovať podrobnosti. Tak to bolo aj u nás doma. Keď sa mi raz ako chlapcovi dostali do rúk dokumenty, zápisnice o exhumácii rodičov, tak mi ich strýko zobral, že to nemám čítať, že to nie je pre mňa. Všetky dokumenty potom zničil. Až neskôr, ale to už bolo ale neskoro, som si zo súdnych archívov vyžiadal kópie týchto dokumentov a podarilo sa mi doplniť niektoré chýbajúce údaje. Že to bola obec Lúka, viem zo žiadosti strýka na exhumáciu rodičov adresovanej na Okresný súd v Bánovciach 8. 10. 1945. Stojí v nej: „2-ročného chlapčeka zanechali u jednej rodiny na Lúke pri Novom Meste n/V, o ktorého som sa ujal a ponechal si za vlastného.“ Exhumácia bola vykonaná 25. 10. 1945 a mŕtve telá boli pochované na židovskom cintoríne v Bánovciach n. Bebravou.

Žiaľ, strýko o tom nikdy viac nehovoril. V zápisnici zo súdu je ale aj výpoveď Michala Mastného, roľníka z Lutova, ktorý mal kontakt s ukrývajúcimi. Doslovne tam stojí: „majú syna na veľkostatku Horvátha v Častkovciach, kde boli oba zamestnaní“. Na základe tejto výpovede som sa informoval v Častkovciach, či je o tom niečo známe.

Po vojne si ma v Lúke vyzdvihol strýko. Kedy

to presne bolo, neviem, ale mohlo to byť v máji alebo v júni 1945 a priviedol ma domov do Piešťan. Tam s nami býval aj starý otec po návrate z Auschwitzu. Starý otec sa volal Jozef Diamant a pred vojnou mal v Trenčíne obchod s kuchynskými potrebami. Obchod a majetok bol arizovaný (rodina arizátora žije v Trenčíne) a jeho s manželkou deportovali do koncentračného tábora Auschwitz. V tomto čase mal starý otec 70 rokov a je pre mňa nepredstaviteľné, ako to mohol v takom veku prežiť. Stará mama sa z tábora už nevrátila. Od neho som sa tiež dozvedel zaujímavé podrobnosti oslobodenia tábora ruskými vojakmi.

Potom som bol nejaký čas v detskom domove v Tatranskej Lesnej na zotavenie. Na tento detský domov zriadený pre deti bez rodičov, ktoré prežili holokaust, mám krásne spomienky. Domov bol podporovaný americkou židovskou organizáciou a pravdepodobne okolo rokov 1947-48? bol zrušený a presťahovaný do Izraela. Bol tam aj jeden chlapec z rodiny priateľov mojich rodičov z Dolného Srnia. Obe rodiny spolu pracovali, skrývali sa v tom istom bunkri a spolu tiež zahynuli. Strýko ich dal pochovať do toho istého hrobu v Bánovciach ako mojich rodičov. V roku 1951 sme sa presťahovali do Bratislavy. Tu som navštevoval ľudovú školu a v rokoch 1957 – 1960 aj gymnázium. Po maturite som v rokoch 1960 - 1965 študoval na Vyskej škole dopravnej v Žiline a v roku 1965 som promoval ako stavebný inžinier pre dopravné stavby. Potom som sa zamestnal v Dopravnom podniku Bratislava. Po Pražskej jari som emigroval do Švajčiarska, kde som bez problémov dostal miesto ako inžinier v SBB (Švajčiarske štátne dráhy) na Správe dráhy v Zurichu. Tu som pracoval až do odchodu do dôchodku v roku 2008.

Pavol Weil s vnukom

V Zurichu som si založil rodinu. Moja manželka je absolventka konzervatória v Bratislave. Vo Švajčiarsku učila 40 rokov hru na klavír a hrala niekoľko rokov v komornom orchestri. Vychovali sme 3 deti, syna a dve dcéry. Syn a staršia dcéra sú lekári a najmladšia dcéra je učiteľka. Syn je úspešný detský chirurg a spolupracuje aj so slovenskými chirurgmi. Máme tiež štyroch vnukov. Všetci máme k hudbe blízky vzťah a hráme na rôzne hudobné nástroje.

Hoci sa Pavlovi Weilovi podarilo v jeho životnom príbehu vyplniť veľa prázdnych miest, stále v ňom chýba veľmi dôležitý článok: meno rodiny z Lúky, ktorá sa ho ujala po odchode rodičov do hôr. Zatiaľ nevie mená svojich záchrancov, ale považuje ich za skutočných hrdinov, pretože aj vďaka nim sa druhýkrát narodil a mohol prežiť bohatý a šťastný život.

Keď sa bosorky upaľovali

Jozef Karľík

Ak v súčasnosti na niekoho povieť, že je bosorka alebo bosorák, myslíte to skôr žartovne ako vážne. Málokto takéto pomenovanie berie ako veľkú urážku. Veď existujú oveľa hrubšie pomenovania, prezývky, či nadávky. Ale keby vás v období od neskorého stredoveku až do pol. 18. stor. niekto nazval bosorkou alebo bosorákom, mali by ste vážne problémy a to tie najvážnejšie, aké by ste mohli mať – išlo by vám totiž o život.

Bosoráctvo a s ním spojené čarodejníctvo malo v stredovekom trestnom práve špecifické postavenie. Delikty bosoriek neboli totiž tak jasne definovateľné ako činy vrahov, zlodejov a zbojníkov. Veď ako dokázať bosorku, že sa napr. premenila na žabu, ropuchu, či čiernu mačku, za tým účelom, aby škodila rôznymi spôsobmi ľuďom, alebo jej dokázať schopnosť ovládať prírodné javy, „porobiť“ ľuďom alebo dobytku? Znie to dnes neveriteľne, ale za tieto a za množstvo iných podobných skutkov bývali osoby podozrivé z bosoráctva odsúdené k smrti, najčastejšie upálením. Dnes by sme sa nad takýmito obvineniami zasmiali.

Poučení históriou vieme, že bosorky mohli svojím pôsobením len ťažko ovplyvniť beh dejín, a svojou „službou“ diabli by sotva otriasli základmi kresťanstva. Vtedajšia spoločnosť – cirkevná i svetská vrchnosť, však

nebola o tom presvedčená. A to bol jeden z hlavných dôvodov, prečo sa rozpútal, počnúc stredovekom, doslova „hon na čarodejnice“.

Osudovým momentom pre osoby podozrivé z bosoráctva, bolo ich oficiálne zaradenie do skupiny ľudí, ktorí mali styky s diablom – teda s Božím protikladom. Kým kresťania verili v Boha a plnili Božie prikázania, bosorky a bosoráci slúžili diabliovi – kniežatu zla a to na základe zmluvy, ktorú s ním uzavreli na zhromaždeniach konaných na rôznych miestach mimo ľudských obydľí – na horách, popraviskách, v jaskyniach, na križných cestách. Tieto schôdzky sa mali konať raz za rok a to výhradne v noci, buď 24. apríla – na Ďura, alebo na 1. mája. Pre obdobie boja proti bosoráctvu je charakteristické, že väčšie znalosti o činnosti a správaní bosoriek mali tí, ktorí stáli na strane ich prenasledovateľov, ako ony samé.

Príkladom je aj podrobne vypracovaný scenár spomínaných stretnutí bosoriek s diablom, ktorý zosnovali „teoretici“ bosoráctva. Podľa neho na určené miesto prileteli bosorky na metlách alebo na zvieratách. Predsedal im sám Satan, jeho suitu tvorili ďalší čerti. Najdôležitejším bodom programu bolo, keď sa každá bosorka zriekla Boha a prisahou sa zaviazala Satanovi. Touto zmluvou bosorka získala od diabla moc. Ten ju poznačil na skrytom mies-

te tela svojím znakom – stigmou. Ďalším pokračovaním zhromaždenia bola parodovaná omša, slúžená na počesť diabla a zakončená orgiami. Posledným bodom programu bolo spálenie hlavného čerta, ktorého popol si bosorky rozdelili a použili ho na čarovanie a škodenie ľuďom. Nepochybne, že takéto popis stretnutia bosoriek s diablom je z väčšej časti výplodom ľudskej fantázie, ale o to prekvapujúcejšie je, že niektoré obvinené ženy z bosoráctva sa skutočne priznali, že takéto stretnutie s diablom absolvovali. V roku 1665 jedna žena pri vyšetrovaní pred magistrátom v Trenčíne vypovedala, že sa zúčastnila na nočnom zhromaždení bosoriek medzi trenčianskymi mostami a získala tam svoju moc, ktorou bola známa v širokom okolí. Vyšetrovateľom prezradila aj mená ďalších piatich žien, ktoré sa na zhromaždení spolu s ňou zúčastnili. Len jednu z nich zbavili obvinenia, ostatné verejne za živa upálili.

Na stretnutia s diablom, podľa výpovedí svedkov, lietala na metle aj Zuzana Sántová, ktorú súdili v roku 1603 v Bánovciach nad Bebravou. Aj ďalšie obvinenia proti nej boli veľmi „závažné“: pred letom na stretnutie sa mastila čarovnou masťou, vedela sa vraj premeniť na rôzne zvieratá a podľa svedkov dokázala krupobitím zničiť úrodu, urieknutím

Ilustrácia Edmunda Massányiho k článku *O pálení bosoriek* v knihe Jozefa Braneckého *Z tisícročia – povesti a historické články z r.1943*

odňať mlieko kravám i ovciam a privolať na ľudí choroby.

Bosoráctvom sa však označovala nielen snaha škodiť ľuďom, ale i to, keď sa im rôznymi čarami pomáhalo. Napr. Alžbetu Garajovú z Ihríšť súdil stoličný súd v Trenčíne v roku 1716 preto, lebo vraj prihrievaním vosku a inými magickými prostriedkami vyhľadávala stratené veci a identifikovala zlodějov. S čarami, pri ktorých použila rôzne zelinky, liečila dobytko a pomocou čarovania uzdravovala aj ľudí. Túto „dobrú“ bosorku stihol podobný osud ako osud „zlých“ bosoriek – za živa ju upálili. Milosrdnejšou smrťou – sťaťím, skončila život Anna Žgeňa z Malej Poruby, ktorej za hlavnú vinu kládli, že pociťovala bolesti chorých na svojom tele.

Uhorské právo od 12. st. rozdeľovalo bosorky na dve skupiny. Prvú skupinu tvorili tzv. nočné bosorky (strigae), o ktorých sa tvrdilo, že sa stretávajú s diablom a majú s ním aj intímny pomer a do druhej skupiny patrili oby-

čajné bosorky (maleficae), ktorým sa pripisovalo travičstvo, veštenie, porobenie, liečenie čarami a pod. Elitu bosoráctva tvorili samozrejme nočné bosorky - strigy, ktoré svoje aktivity vykonávali v zmysle zaužívaných pravidiel a zvyklostí a ich činnosť bola do určitej miery organizovaná. Boli to predovšetkým ony, ktoré podľa vtedajšieho trestného práva predstavovali veľké nebezpečenstvo pre cirkev a pre celú spoločnosť. Pravda je však tá, že po usvedčení končili na hranici príslušníčky oboch skupín, či sa jednalo o strigy alebo o obyčajné bosorky.

K obvineniu z bosoráctva stačilo veľmi málo, väčšinou to boli nepriame dôkazy, medzi ktoré patrili aj inak vysvetliteľné veci - pochybná povest, rýchlo nadobudnuté bohatstvo, tuľáctvo, neobvyklé vedomosti, napríklad znalosť čítania, negatívne javy – choroby, prírodné pohromy, ktoré sa spájali s prítomnosťou podozrivej osoby. Často sa stávalo, že z bosoráctva boli

obvinené ženy, ktoré pred tým užívali dôveru ľudí, pretože sa napr. vyznali v liečiteľstve a v liečivých bylinkách a mali významný podiel pri uzdravení ľudí i dobytko. Lenže súdnicstvo v minulosti bolo nastavené tak, že dôležitejšie ako zisťovanie nevinu bolo dokázať vinu obvineného. V oblasti bosoráctva to platilo dvojnásobne. Odhaľovanie bosoriek a následné súdne procesy s nimi sa stali akousi zvrátenou módou po celej Európe. Vypracovávali sa teórie čarodejníctva na „vedeckých“ základoch a s nimi súvisiace podrobné pokyny o ochrane proti nemu a o spôsoboch jeho potlačania. Smutne sa preslávilo dielo dvoch dominikánov Henricha Kramera a Jakuba Sprengera *Maleus maleficum*, v slovenskom preklade Kladivo na čarodejnice. Kniha sa stala akýmsi manuálom lovcov čarodejníck aj v Uhorsku.

V dnešnej dobe sa vieme už ťažko vcítiť do mentality vtedajších ľudí, ktorým bolo vsugerované, že medzi nimi môže žiť osoba spriahnutá s diablom. Veľká neistota pramenila najmä z toho, že nikto nevedel od koho a kedy ho môžu postihnúť účinky takejto osoby. Keď ľudia uverili v bosoráctvo, tak bolo celkom prirodzené, že sa vymýšľali spôsoby ako sa vyhnúť jeho účinkom. Medzi ľuďmi vznikali rôzne návody ako sa brániť bosoráctvu, ktoré sa vtedy brali smrteľne vážne, no dnes vyvolávajú úsmev na perách. Napríklad nebezpečné bolo požičať niekomu hocaký predmet, pretože ak je tajným bosorákom, môže ho očarovať a jeho vrátením vyvolať rôzne nepríjemnosti a škody v domácnosti majiteľa. Požičovať veci ráno bolo tiež nebezpečné. Samozrejme, že najistejšou prevenciou proti bosoráctvu bolo samotné odhalenie škodlivej bosorky a jej zneškodnenie v plameňoch. Na rozpoznanie bosorky medzi ostatnými ľuďmi existovalo viacero spôsobov. Napr. stačilo prehodiť podozrivej osobe ponad hlavu nôž označený krížikom. Ak bola bosorkou, iste sa prezradila. Odhalíť bosorku ste mohli aj vtedy, keď ste na Veľkonočnú nedeľu ráno niesli vo vrecku vajíčko. Mohli ste vraj poznať, ktoré ženy patria čertovi. Vystavovali ste sa však nebezpečeniu, že vám strigy toto vajíčko rozbijú a zomriete. Vašou smrťou sa mohlo skončiť aj dobrodružstvo s dreveným stolčekom. Mali ste si ho zhotoviť podľa určitého postupu pred Vianocami a postaviť sa naň v kostole pri utierni. A vtedy sa vám vraj mohli zjaviť všetky bosorky z obce, obrátené chrbtom k oltáru. Bosorky vás však tiež zbadali a usilovali sa vás zahubiť skôr, ako ste prišli domov.

Je až neuveriteľné, že takýmto poverám ľudia kedysi verili a riadili sa podľa týchto nezmyselných rád. Neuvedomovali si, že „odhaľovaním“ bosoriek zaviniť smrť viacerých ľudí, ktorí sa stali podozriví iba preto, že sa niečím líšili od ostatných.

Pokračovanie v budúcom čísle.

Hlavný zdroj: *Zemene, Viera: Protičarodejnícké procesy z okolia Trenčína. In: Vlastivedný zborník múzea a hradu v Trenčíne. Západoslovenské vydavateľstvo Slávin, Bratislava 1969, s. 29.*

Bosorky letia na stretnutie s diablom

Hľadanie diablovho znaku – stigmy, na tele bosorky počas vyšetrovania

66. mfp *music festival*
Piešťany

Give Music a Chance
(inspired by John Lennon)

4.6. – 5.7.2021

1.7. 2021 o 19.00 h
MŠKS Nové Mesto nad Váhom

Kontrabasové soirée

FILIP JARO A MUCHA QUARTET

Filip Jaro - kontrabas	Veronika Kubešová - viola
Juraj Tomka - 1. husle	Pavol Mucha - violončelo
Jozef Ostrolucký - 2. husle	Oto Šereš - kontrabas

PROGRAM:

Johannes Matthias Sperger	Kontrabasový koncert č.1 <i>Allegro moderato, Largo, Allegro</i>
Antonín Dvořák	Cypríše (výber) <i>Zde v lese u potoka, Ty se ptáš, proč moje zpěvy</i>
Henry Effingham Eccles	Sonáta g mol <i>Largo, Corrente. Allegro con spirito, Adagio, Vivace</i>
Alexander Moyzes	Štyria hudci <i>Omlilení chodí, Červené jablčko, Žatevná, Valaské rondo</i>
Josef Emanuel Storch	Kontrabasový koncert A dur <i>Allegro maestoso, Adagio non troppo, Allegro</i>

Vstupné: 6,- € / členovia abonmentného cyklu 5,- € Zmena programu vyhradená!
Predaj vstupeniek v MŠKS Nové Mesto nad Váhom 1 hodinu pred začiatkom koncertu.
Rezervácie v pokladni MŠKS Nové Mesto nad Váhom alebo v pokladni Domu umenia Piešťany.

DOM UMENIA PIEŠTANY **Lúčnica** **PIEŠTANY REZORT** **DOVOLENKA NA SLOVENSKU DŇARŇ NĽUD**
www.slovakia.travel

Realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby SR

ŠŤASTNÉ NOHY A RUKY
ZDRAVÉ NOHY A RUKY
medicína pedikúra manikúra

PEDIKÚRA a MANIKÚRA

- * mokrá, suchá, kombinovaná pedikúra
- * ošetrovanie kurieho oka, otlakov, prasklín
- * špeciálna pedikúra pre diabetikov
- * ošetrovanie zarastajúcich nechtov
- * ošetrovanie zhrubnutých nechtov
- * výroba náhrady nechtovej platničky
- * gellak manikúra na nohách a rukách

www.stastne-nohy-a-ruky.webnode.sk

0905 916 730

0907 565 664

Tehelná 2166/85 (Tilia), Nové Mesto nad Váhom

DECORE

EXKLUZÍVNY ŠTÝL V GASTRONÓMII

DECORE, najväčšia predajňa na viac ako 400 m² v Novom Meste nad Váhom na Odborárskej ulici 3 (bývalé tlačiarne Tising) s ponukou servítkov, sviečok, dekorácii, aranžmánov, jednorazového riadu. Svadobná výzdoba - predaj - prenájom.

kontakt: 0905 962 718

Právna poradňa

Advokátska kancelária JUDr. Adriana Ručáková | Vypracované ku dňu 01. 03. 2021

Novela Zákonníka práce – možnosť výberu medzi gastrolístkou a finančným príspevkom na stravovanie

Novela Zákonníka práce od prvého marca tohto roku, okrem iného, zaviedla aj možnosť výberu zamestnanca medzi gastrolístkou a finančným príspevkom na stravovanie.

Vo všeobecnosti platí, že zamestnávateľ, ktorý zabezpečuje stravovanie vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa, takúto povinnosť nemá.

Povinnosť dať zamestnancovi na výber sa týka tých zamestnávateľov, ktorí nemôžu alebo nebudú zabezpečovať stravovanie vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa, títo musia umožniť zamestnancom vybrať si medzi zabezpečením stravovania formou stravovacej poukážky (gastrolíška) alebo formou poskytnutia finančného príspevku na stravovanie.

Zamestnávateľ, ktorý nezabezpečuje stravovanie v stravovacom zariadení bude musieť prijať pravidlá, akým spôsobom sa bude realizovať výber formy zabezpečenia stravovania zamestnanca, teda bude musieť určiť:

- primeranú lehotu na výber zo strany zamestnanca,
- minimálnu dobu, počas ktorej je zamestnanec viazaný svojím výberom (najviac však 24 mesiacov),

- postup v prípade, že zamestnanec v určenej lehote výber neuskutoční.

Podrobnosti tohto výberu môže zamestnávateľ ustanoviť vo vnútornom predpise, pričom platí prechodné ustanovenie § 252p Zákonníka práce platí, že zamestnávateľ, ktorý pred 1. marcom 2021 alebo v období od 1. marca 2021 do 31. decembra 2021 uzatvoril zmluvu o zabezpečení stravovacích poukážok s právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby, nie je povinný postupovať podľa § 152 ods. 7 v znení účinnom od 1. marca 2021, t.j. umožniť zamestnancom výber medzi zabezpečením stravovania formou stravovacej poukážky alebo poskytnutím finančného príspevku na stravovanie, do skončenia účinnosti tejto zmluvy, najdlhšie však do 31. decembra 2021.

Suma finančného príspevku na stravovanie má byť suma, ktorou zamestnávateľ bude prispievať na stravovanie zamestnancom, a to najmenej 55 % minimálnej hodnoty stravovacej poukážky.

Tento finančný príspevok na stravovanie má byť čistým príjmom zamestnanca, t. j. neplatil by z neho daň, sociálne ani zdravotné poistenie.

Prechodné ustanovenia Zákonníka práce upravujú aj poskytovanie stravovacích poukážok v elektronickej forme, aj je takouto formou stravovanie na pracovisku alebo v jeho blízkosti možné, až s účinnosťou od 1. 1. 2023.

Sladké driemoty minulého leta

Milan Hurtík | Ilustrácia: Jozef Janiska

(úryvok z knihy *Keď hodiny išli tak pomaly*)

Prvé dni prázdnin priniesli slobodu požičanej voľnosti. Ten vzácny luxus ležošenia a bezstarostnosti, ktoré sa nemali nikdy skončiť. Môj chlapčenský čas bol pokojný ako hladina malého rybníka a zľahka plyúcimi dňami som plával bez bolesti či veľkých zvrátov. Opakujúca sa monotónnosť sa síce takmer vždy dala odhadnúť, no mne sa i tie najbezvýznamnejšie veci zdali zaujímavé, prinášajúce údiv, a tak ich aj mám uložené vo svojej pamäti. Dnes, keď technika umožňuje takmer každý okamih, akúkoľvek bezvýznamnosť opakovane zachytiť, zaznamenať do mobilov či na video, si človek pozrie digitálny záznam dva, tri, štyrikrát, a ten potom stráca svoje čaro. Nič k onomu zaznamenanému okamihu nemôžete, pridať, zmeniť, vidieť inak. Je stále ten istý. Viem preto, aké šťastie je, že si tie svoje dávno minulé chvíle môžem v predstavách prinavrátiť ako sa mi zachce a vidieť ich zase iné. Vždy živé, hrejivo prežiarené jasom spomienky.

Cez otvorené okno vláčika vchádzajúceho do stanice vidím olovené nebo, po ktorom sa valia nakopené mraky. Znovu spoznávam nízke domce, pokosené polia, kravy pasúce sa na lúčach, jedinú dlhú ulicu tiahnucu sa stredom dediny k zákrute pri kostole obkolesenom vysokými lipami.

Ten starý dvor plný slnka v bzukote včiel, múch a poletujúceho vtáctva. Prichádzam, akoby som len včera odišiel, a opäť cítim pach leta, teplé kamene, vôňu spálenej trávy, stajní a sena, záhony kvetov... Všetky tie zaujímavé výjavy. Objavujúc starú studňu, klinkajúci zvon na starej veži, mostík za kostolom a za ním zelenú lúku zvažujúcu sa k rybníku, kde kráčajúce žaby v okamihoch stíchnu, len čo sa k nim priblížim. Príbehy a postavy, akoby to bolo včera. Teplé rána a gagotajúce husi, čo v krdloch ženieme ulicou.

- Tak prišiel si na prázdniny? No šak kde by ti bolo lepšie...?

Poznal som všetkých. Ich historky, sebaistotu starých, ktorí už všetko na svete spoznali, aj silenú duchaplnosť prostých mladých parobkov páchnucich silou, potom a kravským mliekom. Načúval a všetkému veril. Kto mal dvadsaťpäť, už mi pripadal starý.

Na prežiarený letný deň som pravidelne nazeral srdiečkovým otvorom vo dverách dedinského záchoda. Tu na mieste pokoja a rozjímavania, kde čas sa zastavil v jemnom bzukote poletujúcich múch a najrozličnejších zvukov dvora, na mňa cez škáry v rozsušených doskách

prichádzali sladké driemoty a sny. Sediac na drevenom sedadle vedľa kôpky postrihaných starých novín a ohmataného časopisu nehľadaný a zabudnutý, zmyslami i vlastnými predstavami som sa dotýkal leta.

Asi si hovoríte fúj... Nie, zápach toho prostredia ma neodradzoval a vôbec som ho tak nevnímal.

Práve naopak, omamovala ma tá zmes človečiny, čo sa miešala so žiarivým teplom leta, zvukom reťaze ťahajúcej zo studne oproti vodu a kolieskami dymu z ukrytých Bystríc alebo našúľaných kukuričných vlasov. Pre chlapca z mesta niečo ako exotika bez reklám a cestoviek. Väčšie i menšie otvory v doskách, ktorými som ako zväčšovacím sklom vnímal obrazy i vynárajúce sa predstavy. Gagotajúce husi, sliepky s ohnutými malými hlavami, ustavične niečo hrabúce, a opatrne poletujúcich vtákov, ktorí im úchytkom kradli, čo sa dalo. Kvetované letné šaty, vlniace sa na ženských nohách, napnutý trikot tanečnice z obrázkového magazínu, podkolenky, útloš postavy, kučery vlasov aj jemné žilky na rukách trinásťročnej dievčiny od susedov, ktorých som sa akoby nechtiac tak rád opatrne dotýkal. Všetky tie výjavy prenikajúce do drevenej oázy pach vyvolávali nejasné tušenie živočíšnosti malého i veľkého sveta ukrytej vo zvukoch, v prelínaní farieb, snov a predstáv. V tých sladkých driemotách ospalivého leta.

Duchovné slovo: Zorientovať sa

Blažej Čaputa, dekan

Vodič ide po ceste a vtom zbadá na jej okraji kňaza a rabína chytať v rieke ryby. Vedľa nich je tabuľka s veľkým nápisom: „Pozor, blíži sa koniec!“ Vodič, ktorý nemá duchovných veľmí v láske, stiahne okienko a zakričí na nich: „Starajte sa o seba, vy bláznivi...!“ a šliapne na plyn. O pár sekúnd sa ozve škrípajúce pneumatík a mohutné šplachnutie. Rabin sa obráti ku kňazovi a vyhlási: „Hovoril som Vám, že tam máte napísať: Pozor, chýba most!“

Aký je smer tej mojej cesty? Viem sa správne zorientovať? V minulosti slúžili ako orientačné body hviezdy. Využívali ich hlavne námorníci, cestovatelia, karavány i vojaci. Aj dieťa vie dnes podľa Polárky určiť, kde je sever. V stredoveku vynález kompasu a zostrojenie sextantu pomáhali ľahko sa zorientovať na mori i na súši. Paradoxom je, že hoci my žijeme v časoch satelitných navigačných systémov, zdá sa, že dnes ešte viac ľudí blúdi ako kedysi – v tom morálnom zmysle. Trafíme síce presne na ulicu neznámeho mesta, ale netrafíme do vlastného vnútra, a možno ani do neba...

A pritom my nemusíme blúdiť. Každý z nás má v sebe zabudovaný kompas, akýsi duchovný navigačný systém, rukou Božou vytvorené GPS, ktoré mi našepkáva správny smer. V našom vnútri existujú jasné orientačné hviezdy: najprv vlastné svedomie, ktoré je tou najbližšou orientačnou hviezdou (akousi „Proxima Centauri“ našej vnútornej oblohy), ďalej Biblia a z nej najmä evanjeliá, a tiež dvetisíc ročná skúsenosť Cirkvi po Turíciach. Okrem toho nám Boh posielal na životnej ceste mno-

hých pravdivých a múdrych ľudí. Tých, čo cestu poznajú a vedú ukázať správny smer života, varovať nás pred prekážkami a pascami. Aj dobrá kniha podaná vo vhodnej chvíli nás môže zorientovať. Týmto všetkým sa otvára srdce človeka pre správny smer – k Bohu a jeho láske.

Pamätajme na to, že naša pozemská životná cesta bude mať raz koniec. Nebude to však bodka, ale dvojbodka. Za ňou bude nasledovať to, k čomu sme svojimi túžbami a činmi smerovali, pre čo sme sa vlastným životom rozhodli. Buď niečo úžasne krásne alebo krajne nepríjemné. Je dôležité zorientovať sa, lebo nie všade vedú bezpečné mosty...

Denný stacionár

Mgr. Lubomíra Strážovská, inštruktorka sociálnej rehabilitácie, SED Nové Mesto nad Váhom

V našom meste začal od 1. januára 2021 prevádzku denný stacionár pod hlavičkou Strediska Evanjelickej diakonie Nové Mesto nad Váhom. Nachádza sa v centre mesta neďaleko mestskej knižnice, na ulici D. Štubňu. Podporu v ňom doteraz našlo sedem ľudí a ich rodín. Táto sociálna služba je v našom meste nová, a preto ju chceme bližšie predstaviť.

Sociálne služby všeobecne vznikli ako podpora pre jednotlivcov či celé rodiny, ktoré sa ocitli v zložitej situácii, ale zároveň sú tu aj na to, aby takejto zložitej situácii predchádzali, respektíve pomáhali nachádzať cesty na návrat k bežnému životu.

Denný stacionár je sociálna služba na pomoc v zložitej životnej situácii, ale zároveň sme tu aj na to, aby sme takejto situácii predchádzali. Jednak pôsobíme ako prevencia pred zhoršením zdravotného a psychického stavu (napr. pravidelnými spoločnými cvičeniami tela aj mysle), ale sme tu aj pre tých, ktorí potrebujú mať pri sebe niekoho ďalšieho, aby sa cítili istejší a mohli dôstojne fungovať vo svojom prirodzenom domácom prostredí. Stacionár môže byť pomocou a aspoň čiastočným odľahčením, aj keď je človek v opatere rodinného príslušníka či blízkej osoby, pričom sa v takomto prípade príspevok od štátu pre opatrovateľa nijako nekráti.

Na program a prípadnú opateru dochádzajú naši návštevníci samostatne alebo so sprievodom. Služby sú poskytované každý pracovný deň v rozsahu niekoľkých hodín podľa individuálnej dohody. Je možné pobrať u nás stravu. Program plánujeme všetci spoločne, snažiac sa pritom brať do úvahy záujmy a záľuby všetkých zúčastnených. Všetky aktivity sú vždy dobrovoľné. Každý deň je v ponuke ranné zamyslenie nad slovami Biblie, potom ranná rozcvička, a následne sú jednotlivé dni rozdelené do rôznych tém. Pondelok sa nesie v duchu tvorivosti – vytvárame príležitostnú výzdobu, vzdelávame sa v oblasti umenia, nechávame sa inšpirovať dielami svetových či domácich majstrov a pokúšame sa vytvoriť vlastné diela. Inokedy sme svojpomocne vyrábali pomôcky na spoločné zábavné športové dopoludnia, ktoré bývajú v piatok. Utorky sme nazvali „voňavé“, pretože si počas nich pripomíname obľúbené koláče, a v rámci záujmovej činnosti si ich následne aj upečieme. Stredy sa nesú v znamení slova – spoločne si čítame o aktuálnom dianí v našom meste, kraji či štáte. Pravidelne býva aj evanjelická pobožnosť vedená miestnym farárom či kaplánom. Vo štvrtok trénujeme pamäť a mozog, v piatky si robíme radosť spoločnými športovými alebo spoločenskými hrami. Človek, ktorý sa rozhodne využívať služby denného stacionára, má plne vo svojej kompetencii zvoliť si počet hodín a dní, ktoré u nás strávi, rovnako slobodne si vyberá, ktorej aktivity sa chce zúčastniť. Ponúkame mu možnosť žiť svoje dni v kresťanskom duchu a rodinnej atmosfére, no zároveň plne rešpektujeme slobodu vierovyznania a pobyt u nás nepodmieňujeme príslušnosťou k žiadnej cirkvi.

V prípade, že je záujemca na sociálnu službu odkázaný a má o tom príslušné rozhodnutie z mestského úradu, je denný poplatok 1,5 eura plus doplatok za odobratú stravu. Ak má niekto o túto službu záujem, ale nevie, ako sa také rozhodnutie vybavuje, nech nás neváha kontaktovať, radi mu poskytneme potrebné informácie.

Denný stacionár vznikol z finančných zdrojov miestneho cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku a následne je financovaný príspevkom od štátu, samosprávou, poplatkom za využívanie služby a drobnými darcami. Netvoríme žiaden zisk. Všetky financie, s ktorými hospodárime, sú využívané iba na pokrytie nákladov súvisiacich s poskytovaním služby. Viac informácií nájdete na www.stacionarnm.sk alebo na tel. č.: 0907 699 412. Praktickú videoukážku si možno pozrieť na: <https://youtu.be/KYrJGiTPPEM>.

SPOMÍNANIE

V tomto roku by oslávili sté výročie narodenia milovaní rodičia
Viera BOŠKOVÁ, rod. Danková a Karol BOŠKO.

Obaja dlhé roky pracovali v národnom podniku OBAL.
Kto ste ich poznali, venujte im tichú spomienku.

Ďakujeme, že ste boli.

S láskou na vás spomínajú deti s rodinami.

Tvoja duša je v nebi, tvoj úsmev v našom srdci.

Už ťa nestretneme a predsa si tu navždy s nami.

6. júna uplynú 3 roky, čo nás opustila naša drahá a milovaná

Gitka JURÁKOVÁ.

S láskou spomína celá rodina.

Odišla si cestou, ktorou ide každý sám, len brána spomienok ostala dokorán ...

Ten, kto Ťa poznal, si spomenie, a ten, čo ťa mal rád, nikdy nezabudne.

Dňa 5. júna uplynie 10 rokov, čo nás navždy opustila naša drahá

Irenka OČENÁŠOVÁ.

Kto ste ju poznali a mali radi, venujte jej spolu s nami tichú spomienku.

S láskou smútiaca rodina

Dňa 3. júna 2021 uplynú dva roky, čo nás vo veku 81 rokov navždy opustil

naš drahý manžel a otec, **Ing. Gustáv RUMÁNEK.**

Narodil sa 14. novembra 1937 v Novom Meste nad Váhom, kde aj skončil.

Väčšinu svojho života prežil v Starej Turej, kde pracoval v Chirane Stará Turá ako konštruktér. Na svojom konte mal viac ako 30 autorských patentov, z ktorých v súvislosti s dnešnou pandemickou situáciou za zmienku stojí jeho návrh predchodcu dnešných umelých pľúcnych ventilácií, pri ktorých vývoji spolupracoval napr. aj s MUDr. Pavlom Törökom, CSc.

Na dôchodku sa venoval písaniu básní, regionálnej publicistike a ako aj investigatívnej historiografii. Zanechane podnecoval intenzívnu výstavbu pamätníkov mnohých významných osobností novomestsko-trenčianskeho regiónu. Svojou neutíchajúcou spoločensky prospešnou činnosťou podstatne prispel k zvelaďovaniu kultúrneho života svojho rodného kraja. Spolu s manželkou Mgr. Elenou Rumánkovou (učiteľkou, maliarkou a spisovateľkou) a spisovateľkou Mgr. Z. Kuglerovou bol zakladateľom Staroturianskeho spravodajcu. Svojimi básňami a článkami dlhoročne prispieval do regionálnej tlače, tiež aj do Novomestského spravodajcu.

Jeho syn Mgr. Ivan Rumánek PHD. prednáša japončinu na MU v Brne a dcéra Ing. Martina vyd. Monošová je autorkou populárnej beletrie.

Čeť jeho pamiatke!

OSOBNOSTI JÚNA

3.6.1826* PAULÍNÝ-TÓTH Viliam, spisovateľ, politik. Narodil sa v Martine. Pôsobil v Zemianskom Podhradí, Novom Meste nad Váhom, Trenčíne, kde čerpal aj námet pre literárne diela. Zomrel 6.5.1877 v Bratislave – 195. výročie narodenia.

7.6.1981† BALENT Ján Štefan, spisovateľ, knihovník. Narodil sa 19.5.1906 v Allegheny (USA). Zomrel vo Veľkom Bieli, okres Bratislava. Pochovaný je v Novom Meste nad Váhom – 40. výročie úmrtia.

10.6.1996† PŘIBYL Viliam, reportér. Narodil sa 4.3.1913 v Káposztásmegyér (Maďarsko). Pôsobil v Novom Meste nad Váhom. Zomrel v Bratislave – 25. výročie úmrtia.

12.6.2016† HORŇÁK Michal, lekár – urológ, vysokoškolský pedagóg. Narodil sa 16.11.1929 v Novom Meste nad Váhom. Pôsobil v Trenčíne. Zomrel v Bratislave – 5. výročie úmrtia.

18.6.2016† BENEŠOVÁ Viera, pedagogička, publicistka. Narodila sa 31.8.1926 v Prahe (Česko). Pôsobila v Trenčíne, v Novom Meste nad Váhom kde aj zomrela – 5. výročie úmrtia.

23.6.1876* MARKOVIČOVÁ Viera, kultúrna pracovníčka. Narodila sa v Skalici. Pôsobila v Novom Meste nad Váhom, kde aj 21.1.1946 zomrela – 145. výročie narodenia.

29.6.1916* PAJDUŠÁKOVÁ Ludmila, astronómka. Narodila sa v Radošovciach. Pôsobila v Trenčianskej Teplej, Brvništi. Zomrela vo Vyšných Hágoch – 105. výročie narodenia.

30.6.1606* LIPAI Ján, pedagóg, botanik. Narodil sa v Bratislave. Pôsobil v Trenčíne. Zomrel 2.6.1666 v Trenčianskych Tepliciach. Pochovaný je v Trenčíne – 415. výročie narodenia.

30.6.1996† MASARYK Pavol, včelár. Narodil sa 25.1.1907 v Trenčianskej Teplej, kde aj zomrel – 25. výročie úmrtia.

OPUSTILI NÁS

Jozefína Vojtechová
(†19.4.2021) vo veku 77 rokov

Pavla Kršáková (†20.4.2021)
vo veku 71 rokov

Anna Mlčúchová (†24.4.2021)
vo veku 96 rokov

Jozef Pista (†24.4.2021)
vo veku 70 rokov

Emil Kuban (†27.4.2021)
vo veku 62 rokov

Alena Kopecká (†27.4.2021)
vo veku 69 rokov

Mgr. Marta Miškovicová
(†30.4.2021) vo veku 71 rokov

Stanislav Herák (†30.4.2021)
vo veku 75 rokov

Helena Hanzlíková (†2.5.2021)
vo veku 93 rokov

Libor Lúščík (†4.5.2021)
vo veku 61 rokov

Zuzanna Hromátková
(†6.5.2021) vo veku 63 rokov

Mária Mitánová (†8.4.2021)
vo veku 70 rokov

Miroslava Ščepková
(†8.5.2021)
vo veku 59 rokov

Antónia Chudá (†10.5.2021)
vo veku 83 rokov

Anna Havrentová,
rod. Skrúčaná (†12.5.2021)
vo veku 91 rokov

Miroslava Sendreiová
(†14.5.2021) vo veku 32 rokov

Peter Kočar (†16.5.2021)
vo veku 74 rokov

Viola Klimová (†19.5.2021)
vo veku 82 rokov

Ján Benian (†20.5.2021)
vo veku 79 rokov

Za uverejnenie spomienky za zosnulého, príp. smútočného oznámenia je suma 10 centov za slovo. S výnimkou predložiek. Cena za priloženú fotografiu je 2€. Po zaslaní spomienky na adresu redakcia@mksk.sk do niekoľkých dní obdržíte mail s inštrukciami o platbe.

Nahnevané oblaky

Oblaky sa nahnevali,
veľmi silno zaplakali.
Prší celú noc i deň,
zmáčali aj suchý peň.

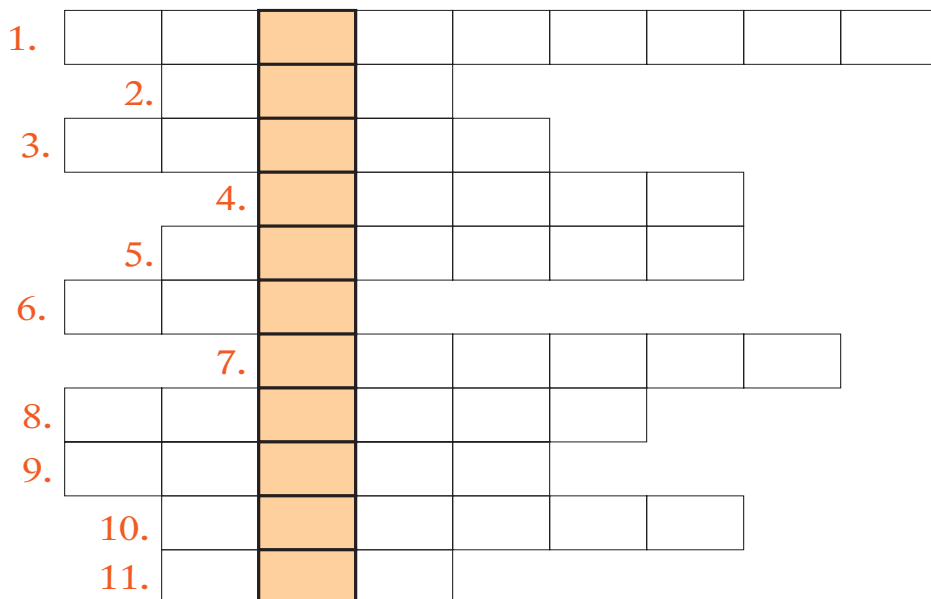
Ktože ich tak rozhneval?
Prečo im oči rozplakal?
Kto sa to chce dozvedieť,
musel by k nim zaletieť.

Jarmila Foltánová

TAJNIČKA PRE DETI

SPRAVNA ODPOVEĎ
SPRÁVA ODPOVEDI

1. skáče po strome a zbiera oriešky
2. naša najväčšia mačkovitá šelma
3. ryba s červeným mäsom
4. čierny vták
5. najväčšie zviera u nás v lese
6. dávajú nám ho včely

7. dážďovka inak
8. má bodkovaný chrbátik
9. malý kôň
10. divé prasa
11. kráľ zvierat

OSEMSMEROVKA

SPRAVNA ODPOVEĎ: Koliko búrek v júni toľko hmiel v marci.

BÚRKA
ČLOVEK
DUBÁK
FASÁDA
FÉN

HAD
CHÓR
KRAVATA
LAVICA
ĽUD

MAČKA
NEÓN
OŇUCHAŤ
PEXESO
POSTROJ

RÁKOSIE
RUKAVICA
SAXOFÓN
STOLY
TÔŇA

TRH
TRÓN
VEŽA
VÔŇA
VRECE

ŽABA
ŽULA

K	K	A	K	R	Ú	B	O	A	O	A	Í
R	U	K	A	V	I	C	A	K	Ň	O	K
A	Á	B	D	U	B	Á	K	ô	U	ô	E
V	Ú	K	R	Y	L	O	T	S	CH	O	V
A	M	K	O	V	A	C	I	V	A	L	O
T	A	P	O	S	T	R	O	J	Ť	J	L
A	Č	Ú	E	A	I	N	Ž	U	L	A	Č
I	K	N	T	X	O	E	C	E	R	V	Í
Í	A	K	É	O	E	O	H	V	E	Ž	A
U	M	I	CH	F	A	S	Á	D	A	A	E
D	L	T	R	Ó	N	V	O	A	M	B	A
R	N	E	Ó	N	R	T	R	H	C	A	I

Sezóna plná paradoxov

Tatiana Brezinská | Foto: Archív klubu

Zaslúžený pripitok po skončení úspešnej sezóny

Volejbalistky VK Nové Mesto nad Váhom majú za sebou mimoriadne úspešnú sezónu. Nielenže sa stali finalistkami Slovenského pohára, ale aj v Extralige bojovali o medaily. Napokon ich z bojov o vzácne kovy stiahla nešťastná pandémia, s ktorou bojuje celý svet. Napriek tomu je konečné štvrté úžasným úspechom.

„Keď sa späť na to pozriem, tak po prvej vlne v lete 2020 sme pomaly ani nevnímali nejaké obmedzenia. Samozrejme, informovali sme sa so súpermi vzájomne o zdravotnom stave v tínoch, ale v skutočnosti nás koronavírus nijako zvlášť nestrašil,“ uviedol tréner Juraj Šujan.

Klub má jedného generálneho sponzora, ktorým je Mesto, ale vďaka pandemickému odškodnému prišli do klubu peniaze nielen minulý rok v lete, ale aj na jeseň.

„Mnoho hráčov vzápätí v zime muselo zostať na home office, prišli o prácu alebo nemohli hrať vo svojich prvotných kluboch, ktorých činnosť bola pozastavená. My sme im mohli dať aspoň nejaké honoráre a tak sa na palubovke objavili nielen staršie hráčky vysoko nad 30 rokov, ale aj také, čo na palubovke neboli už dve tri sezóny. Tento fenomén sa samozrejme netýkal len nášho klubu.“

Koronavírus si však našiel aj Novomešťanky. V prvej etape ešte počas vianočných sviatkov. „Zostali sme vyblokovaní o takých 8 – 9 hráčok, ale vtedy to našťastie len čiastočne ovplyvnilo náš herný program.“

Šujan následne vyzdvihol ďalší priebeh súťaží. Nielen tej extraligovej, ale aj Slovenského pohára. No kalich horkosti si hráčky vypili v najnevhodnejšej chvíli. „A to počas súbojov o tretie miesto. Na tretí zápas sme cestovali prvýkrát po dlhom čase autobusom a nie autami. Pravdepodobne sme si nákazu zabezpečili práve tam. Po zápase v Nitre (pozn. redakcie: stav séria 1:2) sa najskôr ozvala jedna hráčka, že je pozitívna. Do piatich dní ich už bolo asi osem. Čiže druhú polovicu tímu, ktorá ešte covid nemala. Neschytali to akurát dve už plne zaočkované členky tímu a nejakým zázrakom ja, hoci sa na očkovanie ešte len chystám (pozn. redakcie: 1. dávku dostal po našom rozhovore 23. 5.).“

Kapitánka Denisa Martáková zostáva v klube ďalšie dva roky. Na foto s trénerom Jurajom Šujanom.

Klub si už chystá kurty na letné zápasy na piesku na Zelenej vode.

Keďže všetky súťaže museli byť ukončené do 18. 4. , kvôli ďalším reprezentačným povinnostiam iných hráčok, klubu nezostávalo nič iné, ako odrieknuť účasť v ďalšom zápase a predčasne tak ukončiť boje o bronzové medaily, ktoré tak získali Nitranky.

„Uvidíme ako bude vyzerat nasledujúca sezóna. Kolkí z tímu sa stihnú zaočkovať, aké budú podmienky pre účasť divákov v hale. Chvilku nám trvalo kým sme si zvykli na zápasy bez nich, kým naši dídžeji dokázali vytvoriť vhodnú extraligovú atmosféru, aby sme sa necítili ako na tréningoch. Nemyslím si, že covid len tak zmizne, bude tu s nami ešte nejaký čas, ale kolektívna imunita nás hádam posunie k časom pred covidom,“ uzavrel Šujan.

Predstavte si cestovanie v čase a vráťte sa k úplným začiatkom dejín.
Do PRAVEKU.
Človek v tých časoch považoval svet okolo seba za magické miesto.
Príroda, jej neviditeľné sily a umenie vtedy tvorili neoddeliteľnú časť ľudskej podstaty.

A PREDSTAVUJÚ JU DODNES.
Preto Vás všetkých pozývame na dobrodružnú cestu svetom divadla a jeho odveky mágie.
Ak radi vymýšľate príbehy, hráte, kreslite, píšete, tancujete, vytvárate a vyrábate, ozvučujete či osvetľujete...

Všetci ste vítaní!

Podme spolu v lete nazrieť do tajomstiev jaskýňnych maleb, práce so svetlom a tieňom, bábkou, pohybom, maskou, kostýmom ...
Predstavte si spolu zvláštny praveký jazyk, zvukové prejavy zvierat a prírody.
Možno si aj vyrobíme prehistorické hudobné nástroje z nájdených vecí...

TO VŠETKO V SOBOTU SPOJÍME DO MULTIZÁŇROVÉHO PREDSTAVENIA
PRE ŠIROKÚ VEŘEJNOSŤ
PRIAMO V SRDCI NAŠO MESTA.

Tak čo poviete? Podme na to.

V TIENI

(alebo: Pod lampou býva najkrajšia tma)
LETNÁ DIVADELNÁ ŠKOLA

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO Nové Mesto nad Váhom

Stretneme sa:
12.7. – 17.7. 2021 / deti 12 - 15 rokov 9.8. – 14.8. 2021 / deti 9 - 12 rokov

Počet účastníkov v skupine 15 - 20

Záujemci sa môžu prihlásiť na mksk@mksk.sk alebo telefonicky na 032/285 69 24
Prihlásiť sa je možné do 30.6.2021

Tábor organizuje MsKS v spolupráci s Mgr. art. Zuzanou Malcovou, ArtD.
Organizovaný bude v priestoroch MsKS

NAŠA FOTOHÁDANKA NA JÚN

Fotohádanky pripravuje Viliam Polák

Na fotografii Jána Paveleka z polovice sedemdesiatich rokov 20. storočia je budova bufetu, ktorý bol prvou stavbou na začiatku výstavby areálu na Zelenej vode.

Na zábere s novostavbou reštaurácie v popredí je umiestnenie bufetu v pozadí označené šípkou.

Vaša rodinná

VAŠA

LEKÁREŇ VO VILKE

Po-Pia
7.00-17.00

So
8.00-12.00

Lekáreň Vo vilke oproti nemocnici

NOVOMESTSKÝ SPRAVODAJKA, 42. ročník

Mesačník, číslo 6/2021 vydané k 1. júnu 2021. Vydavateľ: Mesto Nové Mesto nad Váhom, Čsl. armády 1, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, IČO: 00 311 863. Mesačník vydáva Mesto Nové Mesto nad Váhom prostredníctvom MskS v Novom Meste nad Váhom. Redakčná rada: Dana Uhríková, Jarmila Foltánová, Michaela Kobidová, Monika Šupatíková, Milan Hurtík, Jozef Karlík, František Mašlonka, Viliam Polák, Martin Šimovec. Tatiana Brezinská - šéfredaktorka, 0905 257 231. Adresa redakcie: Mestské kultúrne stredisko, Hviezdoslavova 4, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, č. tel.: priama linka: 032 285 69 20 alebo e-mail: redakcia@mksk.sk. Uzávierka vždy 10. v mesiaci. Nevyžiadané rukopisy a fotografie sa nevracajú. Redakcia nezodpovedá za obsah inzerátov. Grafická úprava a tlač: UNIVERSALPRINT, s.r.o., Priemyselná 2, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, tel.: 0901 733 700. Náklad: 1 200 ks. Cena: 0,50 €. ISSN 1338-8223 (tlačová verzia). MK SR - EV 3966/10